

Posudek oponenta bakalářské práce

Autor práce: Jan Blažka

Název práce: *Tvorba sady historických map bitvy u Chlumce 1813*

Cílem bakalářské práce Jana Blažky bylo vytvoření souboru map bitvy u Chlumce, podkladová data tvoří plán bitvy od neznámého autora pocházející z fondu Mapové sbírky PŘF Univerzity Karlovy. Zvolené téma je aktuální a svou náročností splňuje požadavky běžně kladené na tento typ kvalifikačních prací.

Předložená bakalářská práce má 38 stran, do textu je zařazeno autorem vytvořených 12 map, a to formou zmenšeného náhledu. Vlastní text je rozdělen do 7 kapitol.

Kapitola 2 je věnována úvodu do problematiky, detailně popisuje historii napoleonských tažení, samostatná podkapitola je věnována bitvě u Chlumce. Tato část práce je velmi podrobná (4317 slov z celkového počtu 7926), zatímco kartografická část práce je naopak příliš stručná. Text je psán čtivou formou, obsahuje velké množství historických údajů. U osob je však nutné uvádět jejich jména a příjmení doplněné funkcí a titulem. Zatímco u „Napoleona“ je patrné, že se jedná o osobu Napoleona I., Bonaparta, u věty na str. 11 „*Nového rakouského vrchního velitele arcivévodu Karla (pozdějšího velitele České armády),*“ není patrné, že autor má na mysli arcivévodu, knížete těšínského, Karla Ludvíka Jana Josefa Vavřince Rakouského. Podobně např. „*část armády pod vedením Schwarzenberga*“ (str. 17), kdy autor zmiňuje knížete Karla I. Filipa ze Schwarzenbergu. V textu se vyskytuje několik drobných nepřesností: „*Napoleon ... ovládal všechny země ... od Norska po Itálii...*“ (str. 7), „*Cispádská republika*“ (str. 9) ⇒ „*Cispadánská republika*“, „*Velká Francouzská Revoluce*“ ⇒ „*Velká francouzská revoluce*“.

Kapitola 3 se zabývá metodikou tvorby historických map. Úvodní podkapitola je věnována zpracování starých map, navazující podkapitola se týká tvorby map bitev. Rešerše problematiky je uvedena až v kap. 3.1, avšak zahrnuje pouze 5 zdrojů, které souvisí s tématem práce okrajově; problematiku map bitev rešerše nezahrnuje. Obecně by tomuto tématu, které je pro práci klíčové, mělo být věnováno více prostoru (v práci pouze 1 strana). V textu se objevují některé „zvláštní“ formulace:

- „*Zvláště čím starší období, tím nepřesnější mapy, jelikož se jejich tvorba vyvíjí a mapy jsou s postupem času přesnější*“ (str. 24).
- „*Přesnost většiny map z období starověku a středověku se dá srovnávat s přesností informačního plánu stanic metra.*“ (str. 24). Autor se mýlí, např. antická, perská, čínská kartografie poskytovala mapové podklady, které svoji dobu obsahem i přesností předběhly o 1000 let. Navíc takové srovnání postrádá smysl...
- „*Získání informací z takovýchto map (tj. ze starých) nelze učinit georeferencováním a vektorizací.*“ (str. 24). Z jakého důvodu není možné ze starých map získat informace s využitím georeferencování/vektorizace? Tyto postupy jsou invariantní vzhledem k mapě, podstatná je míra relevance informací, které z mapy těmito metodami získáme.

Na str. 24 autor zmiňuje „*obecnou mapu 3. vojenského mapování*“ či souřadnicový systém „*ETRS Lambert*“, prosím o vysvětlení. Na str. 25 autor uvádí, že „*zdroj mají v atlasu Capecelatro...*“, Ettore Capecelatro byl autorem atlasu.

Kapitola 4 se zabývá vlastní tvorbou souboru map bitvy u Chlumce; autor se na třech stranách věnuje zejména kartograficko-technickým aspektům jeho tvorby. Škoda, že se nepokusil o detailnější analýzu mapy s ohledem na přesnější datování a použité mapové podklady. Z názvosloví a výškopisných kót je patrné, že podkladová mapa zřejmě představovala list III. vojenského mapování (1:25 000). Z toho lze usoudit, že se nejspíše nejedná ani o „starou mapu“. Z obecnějšího kartografického pohledu představuje analyzované dílo plán, popř. schéma, bitvy, než mapu. Při popisu tvorby kartografického díla se dopouští terminologických nepřesností:

- „... obce znázorněné jako černě šrafované plochy s německými názvy.“, „... silnice jednotně zakreslené černou dvoučarou s bílou středovou linií.“ (str. 28). Vhodnější je použít termínu plošného a liniového kartografického znaku.
- „Mapa byla vytvořena ještě v předgeodetickém období koncem 19. století.“ Geodetické metody se v této době používaly pro tvorbu topografických map již téměř 100 let. Souvislá trigonometrická síť I. řádu pokrývající celé naše území byla dokončena již v roce 1864, vojenská triangulace pak v letech 1862-1898. Tyto geodetické základy byly následně použity v systému JTSK a používají se v civilním státním mapovém díle dodnes.
- „Pro tento účel k němu byl ještě přidán les, převedený na rastr s hodnotou 25.“ (str. 31). Číselná hodnota se týká prostorového rozlišení rastru nebo hodnoty uložené v každé buňce rastru?

Z jakého důvodu autor zpětně vytvářel DMR a DMP z dat ZABAGED? V současné době jsou k dispozici DMR 4G/5G a DMP 1G.

Kartografickým výstupem bakalářské práce je soubor 12 map bitvy u Chlumce ve formátu A3. Na osmi je znázorněn průběh bitvy, čtyři jsou doplňkové a ukazují viditelnost z míst předpokládaného postavení velitelů armád. Vzhledem ke složitému průběhu vlastní bitvy považují rozfázování do více map za důležité, přispěje k lepšímu chápání vojenského střetu. Výsledné mapy považují z kartografického pohledu za nepříliš podařené, připomínají spíše soubor plánů (schémat) bitvy. Došlo k významné generalizaci topografického podkladu včetně generalizace obsahu původní mapy. Z mapy vypadla některá města/obce, např. „Aussig“ (Ústí nad Labem), „Turn“ (Trnovany), „Nollendorf“ (Nakléřov) či komunikace. Z jakého důvodu byla v historickém kontextu použita exonyma (odpovídající současnému stavu kartografického názvosloví) pro názvy sídel? Buď se pokoušíme zasadit místo bitvy do současných mapových podkladů nebo do dobových, kombinovat obě varianty je z hlediska uživatele mapy matoucí. Znázornění výškopisu hypsometrií v barevné škále brčalově-zelená až hnědočervená má negativní vliv na čitelnost původní mapy (grafický konflikt nížin a lesů), navíc z estetického pohledu nepůsobí dobře. Lesy proto musely být znázorněny speciálním plošným kartografickým znakem. Kartografickou reprezentaci jednotlivých stran konfliktu považují za zdařilou, barvy válčících stran však mohly více respektovat např. barvu dobových uniforem popř. vlajek. Čtyři mapy viditelnosti (dohlednosti) z přibližných postavení velitelů mají doplňkový charakter. Je překvapivé, že z míst vzdálených cca 2 km od hlavního hřebene Krušných hor (převýšení + 600m) není tento vidět jako celek, ale jsou viditelné pouze jeho malé fragmenty a jen části bojiště. Srovnáním se službami Google Street View/Mapy.cz však potvrdilo četný nesoulad mezi skutečnou a rekonstruovanou viditelností.

Grafická úroveň práce je velmi dobrá, v textu se vyskytuje pouze několik překlepů. Zatímco kapitola 2, která je syntézou řady historických pramenů, je čtivá a dobře zpracovaná, kapitoly 3, 4, ve kterých má autor formulovat vlastní myšlenky a následně je realizovat, jsou ze stylistického pohledu horší. Kartografická část práce je příliš stručná, chybí v ní komplexnější pohled na problematiku bitevních map.

Zadané téma byla splněno, práce nevykazuje formální či obsahové nedostatky. Na základě výše uvedeného hodnocení doporučuji předloženou bakalářskou práci k obhajobě a hodnotím ji stupněm

-dobře-.

V Praze dne 2. září 2018

doc. Ing. Tomáš Bayer, Ph.D.

Katedra aplikované geoinformatiky a kartografie

Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy

